УДК 378.37.013.75

[https://doi.org/10.33296/2707-0654-10\(20\)-02](https://doi.org/10.33296/2707-0654-10(20)-02)

АРЕФ'ЄВА ОЛЕНА

доктор економічних наук, професор, завідувач
кафедри економіки повітряного транспорту,
Національний авіаційний університет, м. Київ,
Україна

ORCID ID: [0000-0001-5157-9970](https://orcid.org/0000-0001-5157-9970)

ПОБЕРЕЖНА ЗАРІНА

кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки та бізнес-технологій
Національний авіаційний університет, м. Київ,
Україна

ORCID ID: [0000-0001-6245-038X](https://orcid.org/0000-0001-6245-038X)

**КОНВЕРГЕНТНИЙ РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА В УМОВАХ ПРОСТОРОВО-ЦИРКУЛЯРНОЇ
ЕКОНОМІКИ**

Анотація. Стаття присвячена такій актуальній проблемі в теперішніх умовах, як запровадження просторово-циркулярної економіки в сучасних умовах господарювання. Авторами розкрито загальне поняття циркулярної економіки, визначено основні фактори впливу, що сприяють переходу до просторово-циркулярної економіки. Просторово-циркулярна економіка надає можливості, щоб створити стабільну економію ресурсів, продовжити економічне зростання без нанесення екологічної шкоди планеті. Основний принцип просторово-циркулярної економіки полягає в тому, що всі продукти і матеріальні потоки можуть бути повернуті в цикл після використання, і стати ресурсом для нових продуктів і послуг. Вона є джерелом створення додаткових фінансових можливостей, підвищення економічної спроможності для опанування якісно нових ніш на ринку, що в свою чергу може слугувати одним із ключових факторів на шляху до інноваційного співробітництва. В статті наведено концепцію формування і реалізації інноваційного співробітництва в сучасних глобалізаційних умовах. Авторами обґрунтовано конвергентний підхід в управлінні, який спирається на органічне поєднання можливостей інформаційних технологій із особливостями побудови просторово-цифрової економіки, регіональних ринків і багатофункціональної продукції при здійсненні перетину передових досягнень в якості технології, організації, плануванні, опрацюванні нових комунікацій, а також можливості переходу на різні платформи інноваційного співробітництва. Для досягнення

підприємствами високого рівня конкурентних переваг та синергетичного ефекту, який має полягати у збільшенні ефективності національного виробництва товарів (послуг) та посилення їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку за рахунок широкомасштабного впровадження інноваційних та науково-технічних (експериментальних) розробок. Авторами визначено основні шляхи забезпечення конвергентного розвитку інноваційного співробітництва в умовах просторово-циркулярної економіки досягається: стимулювання розвитку окремих регіонів через залучення інвестицій; державної підтримки окремих регіонів; сприяння інноваційному розвитку регіонів.

Ключові слова: Конвергентний розвиток, інноваційне співробітництво, просторово-циркулярна економіка, глобалізація, технології, технологічне оновлення, інноваційна діяльність, підприємства.

Вступ. Процеси глобалізації, що відбуваються у сучасній світовій економіці, та посилення міжнародної конкуренції ставлять перед країнами проблему пошук шляхів, які б сприяли появі нових знань, розвитку високотехнологічного виробництва і створенню нових інноваційних продуктів. Розвиток інноваційного потенціалу дає змогу забезпечувати високий рівень конкурентоспроможності та динамічно розвиватись на світовій арені.

Сучасні тенденції щодо розвитку світової економіки та технологічного прогресу свідчать, що більшість країн переходять на інноваційний шлях розвитку в промисловості, який дає змогу займати лідируючі позиції на ринку, збільшувати прибуток та бути привабливим для іноземних інвесторів. За таких умов деякі країни починають конкурентну боротьбу між собою за дешеву робочу силу (переважно це стосується країн тропічного та субтропічного клімату, де рівень життя набагато нижчий, ніж в Україні) та розвинутих країн, які мають сприятливі інвестиційні умови для створення високотехнологічної продукції.

При таких конкурентних позиціях Україні досить важко вести конкурентну боротьбу в промисловості, саме тому важливого значення набуває конвергентний розвиток інноваційного співробітництва в умовах просторово-циркулярної економіки, що і складає основу дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням поняття «циркулярна економіка» займалися багато вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких: В. В. Прохорова [10], М. О. Варфоломєєв, О. Ю. Чуріканова [2], Андерс Війкман та Крістіан Сконберг [6], Ж. Крамер [3], Л.В. Сергієнко [7], І. В. Ропотан [5], Л.Г. Сіпайло [8], А. Квілінський [12] та ін.

Разом з тим, незважаючи на значну кількість наукових напрацювань з цієї проблематики, до тепер відсутнє чітке бачення переходу від традиційної до просторово-циркулярної моделі економіки, яка передбачає циклічний розвиток та ресурсозбереження, за таких умов актуальними виступають подальші дослідження питань конвергентного розвитку інноваційного співробітництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній економіці під «циркулярною економікою» розуміють таку модель, де використані матеріали переробляються або виділяються в біосферу без шкідливого ефекту та за умов ощадливого використання ресурсів. Схильність сприймати відходи не як сміття, а як корисні ресурси – ключова особливість циркулярної економіки. Важливість даного підходу також обумовлюється тим, що велика загроза вичерпання багатьох природних ресурсів. Саме тому, повторне використання відходів виробництв як для виготовлення основної продукції, так і додаткової (широкого споживання), виробництво нових товарів з максимально наближеними характеристиками до розмірів готового продукту дає змогу зберегти ресурси та ощадливо їх використовувати.

Концепція циркулярної економіки впливає на формування нових робочих місць, безпеку постачань, кращу якість життя, підвищення конкурентоспроможності, зелене зростання і здійснення повторної індустріалізації. Просторово-циркулярна економіка надає можливості, щоб створити стабільну економію ресурсів, продовжити економічне зростання без нанесення екологічної шкоди планеті. Основний принцип просторово-циркулярної економіки полягає в тому, що всі продукти і матеріальні потоки можуть бути повернуті в цикл після використання, і стати ресурсом для нових

продуктів і послуг. Основна відповідальність за створення просторово-циркулярної економіки може бути зосереджені в промисловості, але місцеві органи влади можуть відігравати роль посередника і диригента [2].

Просторово-циркулярна економіка дає змогу промисловій системі бути відновною і спрямовує її на запобігання утворенню відходів через попередньо продуману і узгоджену розробку виробів, матеріалів, здатна продовжити строк існування продукту. Також вона є джерелом створення додаткових фінансових можливостей, підвищення економічної спроможності для опанування якісно нових ніш на ринку, що в свою чергу може слугувати одним із ключових факторів на шляху до інноваційного співробітництва, реалізації конкурентних переваг на обраних сегментах ринку.

Процес глобалізації в умовах сучасної фінансово-політичної нестабільності та економічної кризи, динамічність розвитку більшості сфер діяльності, жорстка конкуренція та мінливість зовнішнього середовища послаблюють шанси суб'єктів господарювання протистояти різноманітним змінам [11].

Оскільки просторово-циркулярна економіка відкриває нові можливості для адаптації підприємств до вимог зовнішнього середовища, необхідно врахувати основні фактори, що сприяють переходу до просторово-циркулярної економіки (табл.1).

Таблиця 1

Основні фактори впливу на просторово-циркулярну економіку

Стимулюючі	Гальмуючі
Циклічність економічного розвитку	Недостатність вільних коштів
Отримання цінності від користування товарами	максимальне використання матеріалів-замінників
Застаріле промислове обладнання	Значні витрати на циклові активи
Збереженість ресурсів	Низький рівень інвестиційної привабливості
Мінімізація екологічного забруднення	Низька система мотивації

**складено авторами*

Таким чином, підприємствам потрібно укріпляти свої стратегічні позиції шляхом інноваційного оновлення технологічного обладнання та створення нових товарів (послуг), які б задовольняли потреби споживачів, розвивати їх у напрямку диджиталізованого обслуговування. Розглянемо тенденції розвитку просторово-циркулярної економіки в країнах ЄС, кожна з яких має свої національні особливості.

Зокрема, Німеччина, маючи потужну індустріальну економіку, сформувала основу циркулярної економіки через матеріальні потоки і доступність матеріалів, а Нідерланди – на інноваціях в матеріалах і бізнес-моделях. Фінляндія є першою країною в світі, яка розробила національну дорожню карту для переходу до циркулярної економіки. Шотландія стала першою країною, що вступила в клуб Circular Economy 100 (CE100), створений з ініціативи Фонду Еллен МакАртур, з метою стимулювання співробітництва та інновацій для розвитку циркулярної економіки [1]. Такі країни ЄС, як Німеччина, Великобританія і Франція мають великі інвестиційні потоки, патенти в секторах просторово-циркулярної економіки, що дає змогу їм займати лідируючі позиції на міжнародному ринку.

Основними джерелами підтримки і фінансування інноваційних проєктів є самі компанії, банки, фонди та інвестори, венчурний і приватний акціонерний капітал, а також краудфандінг (crowd funding). Серед програм фінансування інноваційних проєктів у Європі є чимало циркулярних проєктів, які забезпечують їм великі обсяги фінансування. До прикладу, одним з найбільших інвесторів у проєкти циркулярної економіки є Європейський інвестиційний банк (ЄІБ). ЄІБ надає консультаційну допомогу, оцінюючи можливості фінансування конкретного циркулярного проєкту банком і підбору найкращих умов кредитування. Проєкти, які занадто малі для обробки як самостійні інвестиційні позики, можуть підтримуватися через посередницькі кредити [1]. Саме доступність до джерел фінансування на вигідних для виробників умовах сприяє розвитку елементів циркулярної економіки в просторовому аспекті, що

включає охоплення як наукових розробок, так і технологічне забезпечення в органічному поєднанні із виробленими продуктами (послугами) і споживачами. Таке охоплення ланцюга циркулярної економіки сприятиме поєднанню та отриманню синергетичного ефекту від інноваційного співробітництва при здійсненні комерційно-виробничої діяльності учасників.

В умовах просторово-циркулярної економіки конвергентний розвиток розглядається як комбінація інтелектуальних, ресурсних та інституціональних змін системи на підставі якісної перебудови архітекτονіки також зв'язків і формування потокового підходу до їхнього руху. Ці зміни створюють умови для нагромадження інноваційного потенціалу, здатного освоювати новітні технології, створювати нові продукти, освоювати нові ринки, збільшуючи реальний продукт для споживання, забезпечуючи сприятливі умови для розвитку суспільства та міжнародного науково-технічного співробітництва. Конвергентність розвитку дозволяє об'єднувати найбільш підходящі процеси в єдиний підхід по формуванню відповідного забезпечення задля оптимізації елементів через функціонально-ресурсний підхід.

На рис. 1 наведено взаємозв'язок конвергентного розвитку та створення нового високотехнологічного продукту, певні елементи, які при їхньому задіяні дозволяють реалізувати його переваги через трансферт технологій і комерціалізацію продукту на всіх стадіях життєвого циклу.

В умовах глобалізації, економіка більшості країн починає конкурентну боротьбу з високоякісною імпоротною продукцією не тільки на зовнішньому, але й на внутрішньому ринку, в цих умовах найважливішою економічною проблемою для більшості країн є проблема збільшення національної конкурентоздатності, що представляє собою синтез порівняльних і конкурентних переваг країни.

Рис.1. Взаємозв'язок конвергентного розвитку та створення нового високотехнологічного продукту.

**розроблено авторами*

Конкурентні переваги – це науково-технічний та освітній потенціал суспільства, який забезпечується наявністю ресурсів – технологічних, фінансових, кадрових, інноваційних в умовах просторово-циркулярної економіки. Конвергентний розвиток як основа для поєднання ресурсів та суб'єктів господарювання на всіх рівнях функціонування: мікро, мезо та міжнародному рівні (рис.2).

Першочерговою проблемою розвитку підприємства в умовах інформаційної економіки є постійне дослідження ринку та виявлення на цій

основі споживчого попиту, швидкий розвиток та освоєння нових товарів, інформування покупців про його переваги. Важливість інформації про ситуацію на ринку виходить на перше місце при визначенні необхідності самого існування фірми: якщо фірма не може задовольнити потреби, вона не буде затребувана ринком. [12]

Рис.2 Співвідношення інноваційного співробітництва на різних рівнях функціонування

**розроблено авторами*

Глобалізація та сучасні інноваційні технології дають змогу існувати та успішно розвиватись тим підприємствам і кластерам, які сприяють інноваційному розвитку, навіть при технологічній відсталості, низькій купівельній спроможності споживачів та територіальній відокремленості, через включення у міжнародні ланцюжки створення доданої цінності (вартості).

Для України сучасний стан, в якому знаходиться держава є наслідком недосконалості стратегічного управління та державної політики, яка дала б змогу реалізувати і підвищити розвиток інноваційної культури в державі, використовувати фінансові та інші механізми інноваційної діяльності підприємств. Для досягнення підприємствами високого рівня конкурентних переваг та синергетичного ефекту, який має полягати у збільшенні ефективності національного виробництва товарів (послуг) та посилення їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку за рахунок широкомасштабного впровадження інноваційних та науково-технічних (експериментальних) розробок. Тому основним завданням структурної перебудови вітчизняних промислових підприємств на інноваційних засадах є виведення застарілих потужностей і впровадження у виробництво нових наукоємних технологій, створення нових виробництв для поглибленої переробки та виготовлення кінцевої промислової продукції високої якості, підвищення енергоефективності й активізація політики енергоощадження у промисловості, перехід до циркулярної моделі виробництва [3, с. 93]. Конвергентний підхід в управлінні спирається на органічне поєднання можливостей інформаційних технологій із особливостями побудови просторово-цифрової економіки, регіональних ринків і багатофункціональної продукції при здійсненні перетину передових досягнень в якості технології, організації, плануванні, опрацюванні нових комунікацій, а також можливості переходу на різні платформи інноваційного співробітництва. Слід зазначити, що саме конвергентність як розвитку, так і просторово-циркулярної економіки може стикнутись із певною необхідністю узгодження елементів і зв'язків системи задля уникнення їхньої антагоністичності та забезпечення сумісності з метою збереження її цілісності та створення передумов для розвитку.

На рис. 3 наведено концепцію формування і реалізації інноваційного співробітництва в сучасних глобалізаційних умовах.

Рис. 3 Концепція формування і реалізації інноваційного співробітництва в сучасних глобалізаційних умовах

**розроблено авторами*

© українськи інженерно-педагогічні науки

© ГО «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»

© Ареф'єва О., Побережна З.

Доцільно зважати на певну можливість безпосередньо приймати участь суб'єктів господарювання в інноваційному співробітництві, так і певну інтерактивність, яка ґрунтується на використанні сучасних цифрових технологій. Також на підставі розуміння, що учасниками можуть бути інтегровані корпоративні структури, слід дозволяти повне або часткове задіяння у спільних інноваційних проектах. Саме тому, забезпечення сталого розвитку держави досягається за умов створення та функціонування інноваційно активних підприємств, залучення вітчизняних та іноземних інвесторів.

Важливим фактором у здійсненні інноваційної діяльності підприємствами є розмір підприємства, зокрема, низка відмінностей великих компаній від малих, що виокремлюється науковцями, а саме:

- швидкість прийняття рішень;
- відношення до ризику;
- розміщення ресурсів;
- розуміння бізнес-моделі та управління нею;
- різниця в розумінні інновацій [8, с. 48];
- проведення інтелектуалізації праці;
- формування цифрової платформи;
- обґрунтування стратегічних конкурентних напрямів.

Стимулювання інноваційної активності повинно бути спрямовано також на розвиток інноваційної культури, ініціювання внутрішньої готовності й здатності людей, суспільства до реалізації нововведень.

Конвергентний розвиток доцільно здійснювати шляхом перерозподілу спільної ресурсної бази, проте необхідним є конвергенція на всіх рівнях життєвого циклу підприємств за окремими показниками, зокрема за рівнем фінансової стабільності, кадрового забезпечення, природо-ресурсного забезпечення, інформаційного забезпечення тощо [4, с. 167].

Для реалізації переваг конвергентного розвитку доцільно застосовувати заходи, здатні активізувати інноваційну діяльність на відповідних типах ринків (рис.4):

- створення сприятливого поля для суб'єктів господарювання, що здійснюють інноваційне співробітництво на міжнародному, регіональному, національному ринку;
- конвергентний розвиток, розширення міжгалузевих зв'язків та ресурсів між просторово-циркулярною економікою та підприємствами;
- підвищення рівня спроможності, що реалізується як шляхом кадрового, інвестиційного, фінансового, природно-ресурсного, інформаційного забезпечення, що відповідає сучасному конкурентному середовищу.

Рис. 4. Співвідношення просторово-циркулярної економіки на різних типах ринків

**розроблено авторами*

Висновки. Сучасний розвиток економіки країни, все більше вимагає впровадження інноваційних ідей та новітніх технологій, розвитку інформаційної, телекомунікаційної, аерокосмічної, біотехнологічної галузей та інноваційного співробітництва в цілому. Це пов'язано з існуючими технологічними, структурними, регіональними диспропорціями. Низький рівень технологічного розвитку регіонів та підприємств прямо і опосередковано негативно впливає на динаміку та ефективність використання ресурсів, виробничого потенціалу, підвищення продуктивності, не забезпечуючи високих результатів економічної діяльності та постійно зростаючого рівня життя населення. Інноваційний розвиток як національної економіки, так і економіки регіонів буде сприяти їх конвергенції, підвищенню конкурентоспроможності і на цій основі ефективному вирішенню економічних і соціальних проблем. Основними напрямками забезпечення конвергентного розвитку інноваційного співробітництва в умовах просторово-циркулярної економіки досягається:

- 1) стимулювання розвитку окремих регіонів через залучення інвестицій;
- 2) державної підтримки окремих регіонів;
- 3) сприяння інноваційному розвитку регіонів.

Основними заходами щодо реалізації концепції конвергентного розвитку є:

- фінансування інноваційного розвитку суб'єктів господарювання;
- залучення іноземних інвестицій;
- сприяння реалізації проектів державно-приватного партнерства в регіоні тощо.

Саме тому, забезпечується врахування специфіки перешкод, а також чинників забезпечення інноваційної модернізації економіки на всіх рівнях дають змогу підприємствам рухатись на інноваційному шляху.

Використана література:

1. Досвід країн Європи в переході до циркулярної економіки. URL: <https://ecolog-ua.com/news/dosvid-krayin-yevropy-v-perehodi-do-cyrkulyarnoyi-ekonomiky>
2. Варфоломєєв М. О., Чуріканова О. Ю. Циркулярна економіка як невід'ємний шлях українського майбутнього в аспекті глобалізації. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7929>
3. Jacqueline Cramer The basic principle of the circular city // *Europe's World*. June 15. 2014.
4. Гурочкіна В. В. Формування та оцінювання науково-виробничого потенціалу підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. № 6 (1). С. 90-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2016_6%281%29_20
5. Ропотан І. В. Обґрунтування передумов для фінансової конвергенції сталого розвитку регіонів України. *Економічні науки. Серія: Регіональна економіка*. 2013. Вип. 10. С. 166-180.
6. Андерс Війкман, Крістіан Сконберг. Циркулярна економіка та переваги для суспільства. URL: <http://www.clubofrome.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/The-Circular-Economy-CoR-UA-2.pdf>.
7. Сергієнко Л.В. Впровадження циркулярної економіки в Україні: державно-управлінський аспект. URL: http://195.69.76.76/bitstream/handle/123456789/15456/diser_sergien.pdf?sequence=1&isAllowed=y
8. Сіпайло Л. Г. Важелі стимулювання екологізації інноваційної діяльності підприємств. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2011. № 2 (54). С. 196-201.
9. Наукова та інноваційна діяльність України 2018. Статистичний збірник. Київ: ТОВ «Август Трейд». 108 с.
10. Прохорова В.В. Інноваційний розвиток підприємств транспортного туризму. *Адаптивне управління: теорія і практика. Економіка*. 2018. Вип. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/admthp_2018_4_17.
11. Poberezhna Z., Arefieva O., Piletska S., Khaustova V., and Zyz D. Monitoring the economic stability of the company's business processes as a prerequisite for sustainable development: investment and security aspects. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. Vol. 628, 8th International Scientific Conference on Sustainability in Energy and Environmental Science 21-22 October 2020, Ivano-Frankivsk, Ukraine. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/628/1/012042/pdf>.
12. Kwilinski, A. (2017). Development of industrial enterprise in the conditions of formation of information economics. *Thai Science Review*, Autumn 2017, 85-90. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1414236>.

References

1. Dosvid krain Yevropy v perekhodi do tsyrkuliarnoi ekonomiky. URL: <https://ecolog-ua.com/news/dosvid-krayin-yevropy-v-perehodi-do-cyrkulyarnoyi-ekonomiky>.
2. Varfolomieiev M. O., Churikanova O. Yu. Tsykuliarna ekonomika yak nevidiemnyi shliakh ukrainskoho maibutnoho v aspekti hlobalizatsii. Efektyvna ekonomika. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7929>.
3. Jacqueline Cramer The basic principle of the circular city // *Europe's World*. June 15. 2014.
4. Hurochkina V. V. Formuvannia ta otsiniuvannia naukovo-vyrobnynchoho potentsialu pidpriemstva. Ekonomichnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii. 2016. № 6 (1). S. 90-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2016_6%281%29_20.
5. Ropotan I. V. Obgruntuvannia peredumov dlia finansovoi konverhentsii staloho rozvytku rehioniv Ukrainy. Ekonomichni nauky. Seriia: Rehionalna ekonomika. 2013. Vyp. 10. S. 166-180.
6. Anders Viikman, Kristian Skonberh. Tsykuliarna ekonomika ta perevahy dlia suspilstva. URL: <http://www.clubofrome.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/The-Circular-Economy-CoR-UA-2.pdf>.
7. Serhiienko L.V Vprovadzhennia tsyrkuliarnoi ekonomiky v Ukraini: derzhavno-upravlinskyi aspekt. URL: http://195.69.76.76/bitstream/handle/123456789/15456/diser_sergien.pdf.
8. Sipailo L. H. Vazheli stymuliuvannia ekolohizatsii innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv. Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. 2011. № 2 (54). S. 196-201.
9. Naukova ta innovatsiina diialnist Ukrainy 2018. Statystychnyi zbirnyk. Kyiv: TOV «Avhust Treid». 108 s.
10. Prokhorova V.V. Innovatsiinyi rozvytok pidpriemstv transportnoho turyzmu. Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Ekonomika. 2018. Vyp. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/admthp_2018_4_17.
11. Poberezhna Z., Arefieva O., Piletska S., Khaustova V., and Zyz D. Monitoring the economic stability of the company's business processes as a prerequisite for sustainable development: investment and security aspects. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. Vol. 628, 8th International Scientific Conference on Sustainability in Energy and Environmental Science 21-22 October 2020, Ivano-Frankivsk, Ukraine. URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/628/1/012042/pdf>.
12. Kwilinski, A. (2017). Development of industrial enterprise in the conditions of formation of information economics. *Thai Science Review*, Autumn 2017, 85-90. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1414236>.

Елена Владимировна Арефьева

доктор экономических наук, профессор,
заведующая кафедры экономики воздушного транспорта,
Национальный авиационный университет, г. Киев, Украина

Зарина Николаевна Побережная

кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики и бизнес-технологий,
Национальный авиационный университет, г. Киев, Украина

КОНВЕРГЕНТНОЕ РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННОГО СОТРУДНИЧЕСТВА В УСЛОВИЯХ ПРОСТРАНСТВЕННО- ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ

Аннотация. Статья посвящена актуальной проблеме использования пространственно-циркулярной экономики в современных условиях хозяйствования. Авторами раскрыто общее понятие циркулярной экономики, определены основные факторы влияния, способствующие переходу к пространственно-циркулярной экономике. Пространственно-циркулярная экономика предоставляет возможности, чтобы создать стабильную экономию ресурсов, продолжить экономический рост без нанесения экологического ущерба планете. Основной принцип пространственно-циркулярной экономики заключается в том, что все продукты и материальные потоки могут быть возвращены в цикл после использования и стать ресурсом для новых продуктов и услуг. Она является источником создания дополнительных финансовых возможностей, повышения экономической способности для освоения качественно новых ниш на рынке, что в свою очередь может служить одним из ключевых факторов на пути инновационного сотрудничества. В статье приведено концепцию формирования и реализации инновационного сотрудничества в современных глобализационных условиях. Авторами обоснован конвергентный подход в управлении, который опирается на органическое сочетание возможностей информационных технологий с особенностями построения пространственно-цифровой экономики, региональных рынков и многофункциональной продукции при осуществлении пересечения передовых достижений в качестве технологии, организации, планировании, разработке новых коммуникаций, а также возможности перехода на различные платформы инновационного сотрудничества. Для достижения предприятиями высокого уровня конкурентных преимуществ и синергетического эффекта, который должен заключаться в увеличении эффективности национального производства товаров (услуг) и усиления их конкурентоспособности на международном рынке за счет широкомасштабного внедрения инновационных и научно-технических (экспериментальных) разработок. Авторами определены основные пути обеспечения конвергентного развития инновационного сотрудничества в условиях пространственно-циркулярной экономики, которое достигается за счет: стимулирования развития отдельных регионов путем привлечения инвестиций; государственной поддержки отдельных регионов; содействия инновационному развитию регионов.

Ключевые слова: конвергентное развитие, инновационное сотрудничество, пространственно-циркулярная экономика, глобализация, технологии, технологическое обновление, инновационная деятельность, предприятия.

Olena V. Arefieva

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Air Transport
Economics, National Aviation University, Kiev, Ukraine

Zarina M. Poberezhna

PhD in Economics, Associate Professor of the Department Economics and Business
Technology, National Aviation University, Kiev, Ukraine

CONVERGENT DEVELOPMENT OF INNOVATIVE COOPERATION IN THE CONSTITUTIONAL SPATIAL-CIRCULAR ECONOMY

Abstract. The article is devoted to a topical problem in the current conditions, as the introduction of spatial-circular economy in modern economic conditions. The authors reveal the general concept of the circular economy, identify the main factors influencing the transition to a spatial-circular economy. Spatial-circular economy provides opportunities to create stable savings of resources, to continue economic growth without harming the planet. The basic principle of the spatial-circular economy is that all products and material flows can be returned to the cycle after use, and become a resource for new products and services. It is a source of additional financial opportunities, increasing economic capacity to master qualitatively new niches in the market, which in turn can serve as one of the key factors on the way to innovative cooperation. The article presents the concept of formation and implementation of innovative cooperation in modern globalization. The authors substantiate a convergent approach to management, which is based on an organic combination of information technology capabilities with the features of building a digital economy, regional markets and multifunctional products in the intersection of advanced achievements in technology, organization, planning, development of new communications and transition on various platforms of innovative cooperation. To achieve a high level of competitive advantage and synergetic effect, which should be to increase the efficiency of national production of goods (services) and strengthen their competitiveness in the international market through large-scale implementation of innovative and scientific and technical (experimental) developments. The authors identify the main ways to ensure the convergent development of innovation cooperation in a spatial-circular economy is achieved: stimulating the development of individual regions through investment; state support of individual regions; promoting innovative development of regions.

Key words: Convergent development, innovative cooperation, spatial-circular economy, globalization, technologies, technological renewal, innovative activity, enterprises.